

KRISTENT Perspektiv

7. ÅRG. NR. 2, 2004

Lidelsens problem

Hvorfor tillader en kærlig Gud så mange lidelser? Spørgsmålet er et af de mest udfordrende og anfægtende problemer vi står over for som kristne. Artiklen giver en række gode råd, når vi skal besvare spørgsmålet over for en ven eller kollega.

Side 8

Fristet over evne

Jesus' fristelse i ørkenen er en afgørende begivenhed i Frelserens liv. At gøre sten til brød synes måske harmløst, men er i virkeligheden en stor udfordring for det moderne menneske. Vil vi gøre os selv til Gud eller vil vi tjene Gud?

Side 10

Dovenskab

I artikelserien over De Syv Døds synde - eller laster, er vi nu kommet til Dorskheden. Vi lærer mere om Dorskheden og hans ugidelige fætter Ladhed.

Side 2

Sexstarz

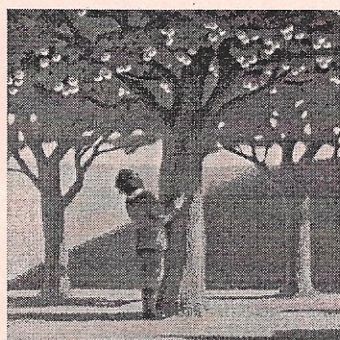
Den mest omdiskuterede CD-rom i flere år. Vi ser nærmere på indholdet. Det vigtigste er ikke, hvad der tales om - men hvordan man snakker om det.

Side 5

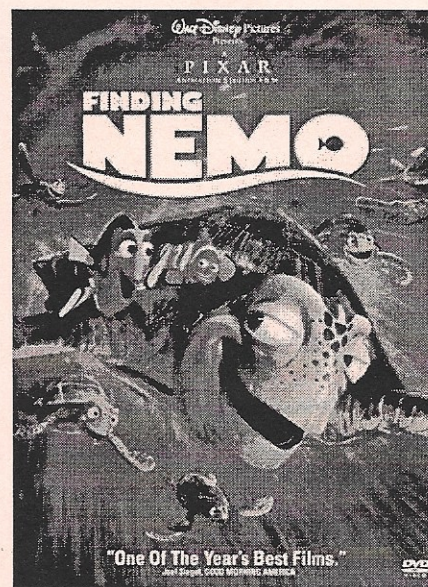
Fristelser i haven

I femte artikel om Narnia-bogen Troldmandens Nevø bliver Digory fristet. Og vi kan lære meget af den måde han overvinder heksens hug.

Side 12

OGSÅ I BLADET...

Find Nemo og Forbrydelser

Vi anmelder to film, som næppe kunne ligge fjernere fra hinanden. Den digitale tegnefilm Find Nemo om en koralfisks rørende og fantasifulde søgen efter sin fortabte sø, og det mørke dogmedrama Forbrydelser om en kvindelig præst i store konflikter

Side 6-7

Dorskhed – en dødssynd

[At være dorsk er at være bedøvende ligeglad
med alt og alle. Alt rager en en høstblomst]

Dorsk er et ord, som sjældent bruges i dag. Umiddelbart opfatter jeg det som et meget negativt ladet udtryk. Nudansk Ordbog forklarer dorsk med det ene ord dvask, men det er meget stærkere end dvask. Den, som er dvask, er det måske fordi, det er varmt, og der er håb om, at han ikke altid vil være dvask.

Den, som er dorsk derimod, er der meget lidt håb for, da han simpelthen er dorsk af natur. Dorsk er mere end lathed, ugidelighed og ligegyldighed og manglende vilje. Det er alle disse ting på en og samme tid. At være dorsk er at være bedøvende ligeglad med alt og alle. Alt rager en en høstblomst.

Det siger næsten sig selv, at Bibelen med dens kalds- og arbejdssyn må se dorskhed som et udslag af ugudelighed og en hån mod den levende Gud. Dorskhed bliver nærmest et synonym for arvesynden selv, hvorunder vi alle går blinde rundt og af natur er vrangvillige over for ham.

Mange mennesker er vantro af ren og skær vane og dovenskab, fordi de bare ikke gider beskæftige sig med de ting. De har nok med dagen og vejen, nok med det fornøjelige, men de store og anfægtende livsspørgsmål gider de ikke beskæftige sig med.

De er materialister og livsnydere i den store stil, alt andet er lige meget for dem. Den type mennesker advarer Bibelen os igen og igen imod.

Men alle har vi på grund af syndefaldet dorskhedens kim indbygget i os, og i og med, at "vi alle er farende vild som får og har vendt os hver sin vej", er vi alle tilbøjelige til at vende det døve øre til Gud. Til at ignorere hans bud og advarsler. Som Brorson siger det i en af sine salmer, konfronteres vi med det "skændige" faktum, at:

"Den største part så blind omkring
i denne verden vanker!
Din skabning ser man daglig på,
dog ser man, som man ikke så,

Af Louis Nielsen

og går i andre tanker.
Ild, vand, luft, sand,
sol og stjerne, hver en kerne,
hver en dråbe
Herrens herlighed udråbe".

Uden forpligtelser

Når de gamle tænkte på "dødssynden" acedia eller dorskhed, så var det med vilje og forsæt at lukke øjne, ører og hjerter for ham. Ikke at have øje for Herrens værk (Es. 5:12) og nægte at være sat ind i verden som ansvarlige væsner.¹

Jesus havde fjender, der aktivt stod ham imod, men langt de fleste var ligeglade. De var bevægelige nok, når de så hans undergerninger, når de "så tegn" og "fik brød at spise og blev mætte" (Joh. 6:26). Men når det kom til at tage stilling og følge Jesus, så stod de fleste af, så lignede de børn, som ikke kunne beslutte sig for, hvad de skulle lege og derfor slet ikke legede (Matt. 11:16-19).

Vores egen tid ligner påfaldende Jesu samtid med tidens nyvakte interesse for det overnaturlige og for den religiøse dimension i tilværelsen, men når det gælder om at "committe" sig til Jesus og kristendommen, så holder man sig tilbage.

Vanetænkning, vantro, skepsis, apati og ligegyldighed, manglende kampånd, livslyst og engagement er på en eller anden måde afledt af dorskhed. Kun Guds livgivende og nyskabende Ånd, Helligånden, kan ændre på det, som en af vore store pinsesalmer udtrykker det:

Skin over vang som en morgen med sang,
morgen i maj, når det grønnes!
Lifligheds magt gøre dorskhed opvakt,
så på Guds nåde der skønnes!
Tonerne dybe i gry og kvæld
røre selv hjertet så hårdt som fjeld!

DE SYV DØDSSYNDER

I middelalderkirken er de syv døds-synder: Stolthed, gerrighed, misundelse, umådehold, ukyskhed, dorskhed og vrede.

"Dødssynd er efter romersk-katolsk opfattelse enhver handling, der er begået af fri vilje og i fuld bevidsthed om det forkastelige ved den, og som er i modstrid med Guds udtalte vilje og derfor automatisk afstedkommer tabet af nådestanden. Den kan kun udlettes ved bodens sakramente (modsat tilgivelig synd). Den evangeliske tro kender ikke til nogen forskel mellem små og store synder, da den lægger mindre vægt på den åbenbare handling end på menneskets gudløshed, der ligger til grund for al synd. De såkaldte dødssynder er menneskelige grundholdninger, som den konkrete synd vokser frem af.

Teologisk Ordbog,
Johannes Hanselmann og Uwe Swarat,
Lohses Forlag, 1999.

Vi skrev i sidste nummer om misundelse. I denne artikel vil vi se på dorskhed, og i de kommende artikler på nogle af de andre dødssynder, som de er blevet kaldt siden pave Gregor den Stores tid (Gregor I 590-604). Vi ser dog på dem som "menneskelige grundholdninger fremkaldt af menneskets gudløshed".

Det er gammeldags omvendelse ovenfra, der kaldes på, hvis vi skal komme ud af dorskhedens greb om os, et nyt liv skænket os fra Gud, hvori vi nu ikke længere bærer "frugt for døden", men "frugt for Gud, frugt som ender i evigt liv. (Rom. 6:20-23)

Note: 1: Den tilstand beskriver Judas fra vers 10, Paulus om hedningerne i Rom 1:18-32, og Jesus om disciplene (Matt. 17:17).

Ladhed – et samfundsonde

[Er det etisk forsvarligt at lade sig passivt forsørge af staten, blot fordi man er lad og ugidelig? Vi dykker ned i forholdet mellem pligt og rettigheder, mellem næstekærlighed og ansvar over for Gud.]

Af Louis Nielsen

Den teknologiske udvikling har gjort, at vi ikke længere foragter ladhed som en last, som de vise i Israel gjorde det, og som kristen kultur har gjort det, ikke mindst reformert og puritansk.¹

Det hårde, fysiske slid er ikke længere nødvendigt. Maskiner og anden teknologi har overtaget, og den moderne udvikling har gjort livet lettere, behageligere og længere for os, og det må vi kalde en god ting.

Men det paradoksale er, at selvom livskvaliteten er blevet forbedret, så er vi ikke blevet mere lykkelige eller harmoniske mennesker. Nogle sygdomme og samfundsonder er vi kommet af med; til gengæld har vi fået andre, som måske endda er mere livsnedbrydende.

Livsvilkårene er blevet bedre, uden at vi er blevet bedre mennesker derved. Det er tragedien. De gamle synder er der stadig, også dorskheden.

At bære de svages byrder

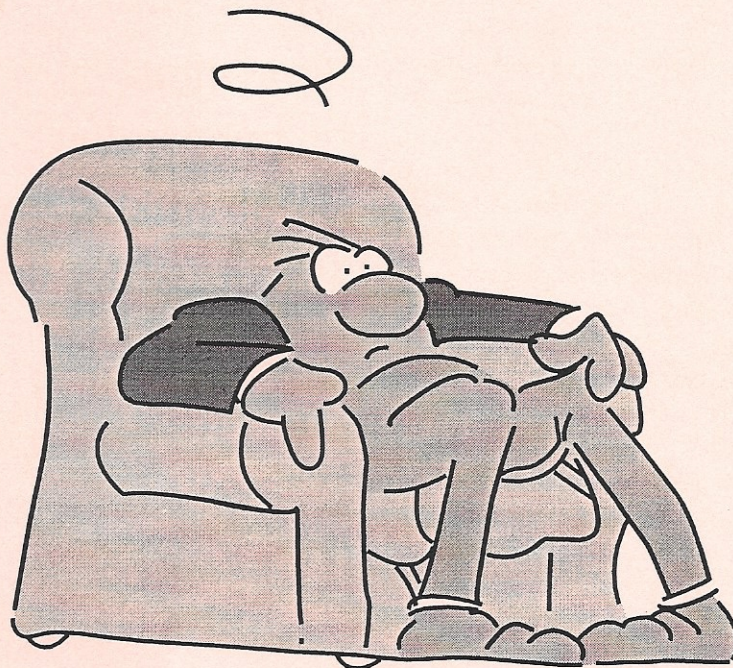
I dag er det principielt muligt at leve et helt liv på passiv forsørgelse, også når der ikke er tvingende fysiske eller psykiske handicap til grund for det. Spørgsmål som, hvorvidt og hvor langt det er moralsk korrekt at lade sig underholde af samfundet, bliver aldrig stillet. Det er for politisk ukorrekt at stille det.

"Vi, som er stærke", siger Paulus, "er skyldige at bære de svages byrder". Bibelen anerkender uden videre, at der er

uforskyldt nød og fattigdom, og Bibelen pålægger os at være solidariske med de fattige og hjælpe dem, som er i nød. Men kristendommens etik lægger også vægt på selvforsørgelse. "Ikke at være til byrde for nogen" er også en af Skriftens anvisninger.

Ladhed som karakter er ikke en uskyldig harmløs ting, men synd i Guds øjne, en underminering af det jeg er som menneske, det, jeg er sat til og kaldet til som en, der er skabt i Guds billede for at tage vare på det skabte.

Gud har givet mig arme og ben, sanser og en hjerne, og sat mig i relationer, som kræver min aktive indsats. En del af mit menneskeværd er derfor, at jeg som "medarbejder med Gud" påtager mig det privilegium og den opgave, det er at være menneske.

Ladhed

Ladhed er en af dorskhedens markante træk. Ordsprogenes Bøg tager kraftigt afstand fra ladhed og ironiserer til tider over den. Ladhed er ikke bare at nære uvilje mod fysisk anstrengelse, men er ofte mental og psykisk, en uvilje mod at lade sig involvere i noget som helst og at afvise alt, som er anstrengende og ubehageligt.

Har man ladhed som livsform, har man valgt at sende sin Skaber den besked: "Jeg vil ikke være med i din skabelsesorden; den kan du varetage selv".

Og til sine medmennesker sender man den besked: "I rager mig en papand. Jeg forbeholder mig min ret til de fælles goder, men jeg gider ikke besvære mig med at passe på dem eller fremskaffe dem".

Ladhed i Bibelen

Bibelen reflekterer over det moralsk forkastelige ved ladhed. Vi har alle fået noget betroet af Gud, livets Herre. At grave det ned og nægte at investere det i livet vil blive påtalt på dommens dag. (Matt. 25:14-30).

Paulus skriver i en instruks til menigheden: "Den, der stjæler, må ikke mere stjele, men skal tværtimod slide i det og selv frembringe noget godt med sine hænder, så han har noget at give af til den, der har behov for det".

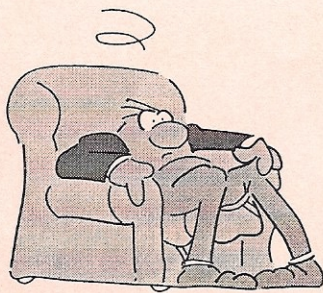
Og Paulus var selv et eksempel, når det gjaldt at praktisere disse ord: "Sølv eller guld eller tøj har jeg ikke forlangt af nogen. I ved selv, at disse hænder har tjent til alt, hvad jeg og mine medarbejdere havde brug for. Jeg har vist jer, at ved at arbejde sådan bør man tage sig af de svage og huske på de ord, Herren Jesus selv sagde: "Det er saligere at give end at få".²

Hjælpe de svage

Vi er ikke vant til, at nogen taler sådan til os. Og gør de det, er de ofte ude på den yderste højrefløj, og i øvrigt så socialt ubalancerede, at vi som kristne ikke kan have noget med dem at gøre.

Kristendom kan man umuligt fremme med politiske paroler og slagord. Paulus' motivation er ikke politisk, men det gudfrygtige og gudvelbehagelige liv. Desuden lægger apostlen stor social forståelse for dagen.

Der er mennesker, som ikke kan honorere et almindeligt arbejdslivs krav. Dem skal vi hjælpe. Der er også mennesker, som moralsk er blevet afsporet. Dem skal vi ikke støde ud i mørket, men hjælpe til et menneskeværdigt liv, hvor de i stedet for at være en byrde for samfundet bliver et aktiv for det.

Alt for ofte overser
vi vort ansvar over
for samfundet, fordi
vi gør samfundet til
en abstrakt størrelse
frem for det, det i
virkeligheden er:
*Vor næste bare i en
meget stor skala.*

Sociale ydelser taget for givet

Generelt tager vi nok uden videre refleksion samfundets indretning for givet, ikke mindst når det gælder sociale ydelser. Forhåbentlig føler vi os også positivt solidariske den modsatte vej og forsøger ikke at unddrage os skatter og afgifter.

Der kan ikke umiddelbart indvendes noget imod, at vi benytter os af vore rettigheder til dagpenge, pension, kontanthjælp og efterløn.

Men det er ikke automatisk så, at fordi vi har ret til noget, så er det også etisk og kristeligt set det rigtige at gøre.

Tilbage står for os allesammen en bevidsthed om "at være sat" og "være kaldet", at være hinandens "næste", at være under Ham, som er "herre over døde og levende", hvorfor "ingen lever for sig selv eller dør for sig selv".

En etisk og næsteorienteret vurdering af vore handlinger kommer ingen af os uden om, når det gælder vore

rettigheder og forpligtelser i forholdet til samfundet.

Her kommer vi tilbage til ladhed. For hvad nu, hvis ladhed er den primære motivation til, at vi passivt lader samfundet overtage ansvaret for vore liv? Ingen skal besvare det spørgsmål på nogen andens vegne, men vi må stille det spørgsmål til os selv.

Samfundets stigende problemer med at få pengene til at række til skyldes i høj grad, at alt for mange af os er holdt op med at handle ansvarligt.

Det er også relevant at stille spørgsmålet om vi som kristne, når vi vælger uddannelse, udelukkende kan tillade os at vælge det, vi selv har mest lyst til, eller om vi ikke også bør spørge efter, hvor vi bedst kan tjene Gud, medmennesket og samfundet?

Når alt kommer til alt afholder samfundet broderparten af udgifterne til uddannelsen. Det individuelle, frie valg er aldrig mere frit, end at det har dybe konsekvenser for andre, og dem må vi medregne, når vi hver for sig træffer vore valg.

Alt for ofte overser vi vort ansvar over for samfundet, fordi vi gør samfundet til en abstrakt størrelse frem for det, det i virkeligheden er: Vor næste bare i en meget stor skala. Som vi er kaldet til at være lys og salt for den enkelte, er vi kaldet til at være det samme over for samfundet.

Det er ikke tilfældigt, at Jesus taler om "en by bygget på et bjerg". Guds folk kaldes i Det gamle og Det nye Testamente for Zion. Menigheden, lammets brud er også Det nye Jerusalem. At gøre Kristus kendt og at forherlige Kristus i forhold til samfundet er helt afgjort en del af kirkens opgave og mission.

Noter:

1. Det med flid og arbejdsomhed kan også kamme over. Det gjorde det uden tvivl undertiden for puritanerne. I gudsfrygten er der også plads til hvile, fritid, leg og fest.
2. Om Paulus' etik omkring arbejde og forpligtelsen til at arbejde og om det vanærende ved villet lediggang se 1. Thes. 5:14, 2. Thes 3:6-16, 1. Tim. 5:3-16, Tit 1:10-16, 3:8, 14.

Vi skal alle være

SEXSTARZ

Slagsmålene om den nye Sexstarz-cd-rom er blevet en strid om to ord: Toiletsex og dyresex.

Desværre.

For det rigtig kontroversielle ved Sexstarz er ikke, hvad der snakkes om, men hvordan man snakker om det. Ikke, at man formaster sig til at nævne ordet dyresex, men at det bliver omtalt i så accepterende vendinger.

Der mundhugges over om de unge må læse om perverse former for sex, og selvfølgelig må de det. Ved en systematisk gennemlæsning af Bibelen vil unge kristne også støde på begrebet dyresex.

Om det er særlig god pædagogik at udpensle disse former for pervers sex, når formålet er at få aborttallet ned er en anden snak. Om det er nødvendigt, at de unge skal konfronteres med alle disse ting er også meget diskutabelt.

Tolerante opslagsord

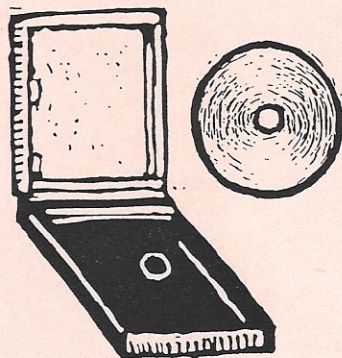
Jeg bliver desværre nødt til at være ret konkret: I opslagsordet om dyresex får kvinden dette svar på sine spørgsmål:

1. Pas på, at du ikke smittes med noget.
2. Pas på, at dyret ikke lider overlast.
3. Da det er svært at se om dyret lider overlast, så "synes jeg, at du skal lade din hund være for eftertiden".

Altså: Det du gør er ikke forkert i sig selv, det er kun af hensyn til dyret, at du måske skal overveje at lade være. Der er intet i vejen med din seksualitet. Det er ikke en sygelig form for sex.

Tonen er bevaret i andre af opslagsordene. Kun det, der er direkte strafbart, som voldtægt og pædofili, bliver der advaret imod - mens andre seksuelle eksperimenter er omtalt, som

Af Carsten Thomsen

Det kontroversielle ved Sexstarz er ikke, hvad der snakkes om, men hvordan man snakker om det.

om det var den naturligste ting i verden.

Pakket ind i glitter

Sexstarz er seksualundervisning pakket ind i glitter, og det er ikke kun et spørgsmål om tjekket grafik og stærke farver. Sex skal være smart og fedt.

Det må også gerne være lidt frækt, prøv det af og se, hvad der tænder dig, hvis du føler, at det er rigtigt, så er det rigtigt for dig, du skal bare holde dig inden for lovens grænser, men derudover, så er der et slaraffenland af sex, som ligger åbent

for dig. Men for alt i verden: Løft ikke pegefingeren, sæt ingen grænser, selv ikke over for dyresex.

Årh jo, der er én grænse: Husk kondomet, hav det altid på dig, når du som en backpacker rejser ud i seksualitetens eksotiske verden. Sundhedsstyrelsen har som alle andre autoriteter for længe siden kastet kondomet i ringen og overladt resten til de unge.

Her ligger den formidable ironi. Når man skal undervise de unge om, hvordan de kan være ansvarlige, når det gælder sex, så er den eneste kontrolinstans og problemknuser et kondom - eller sagt på en anden måde: Bliv for alt i verden ikke gravid eller få aids.

Unge mere seriøse

Det sørgelige er, at mange unge ønsker mere end American Pie i en dansk version. Det er bare svært at give dem andet, når grænserne er så udflydende, og hvem ønsker at være den, som sætter grænser? Hvem ønsker at være nej-personen? Det er jo en person, som vi har ligestillet med en, der er sexforskrækket, puritansk, moralprædikanten, som kun ønsker at censurere og forbyde sex.

Det sørgelige er også, at seksualakten for mange unge er et langt mere intimt, alvorligt og højtideligt skridt, end Sexstarz lægger op til. Humoren afvæbner og løsner op for tabuer, jo, men det kan også til sidst trivialisere seksualiteten.

Man tager ikke de unge alvorligt, når man reducerer dette skridt til et spørgsmål om at score og være star i sengen.

Det involverer hele mennesket og med det følger - ud over de stærke følelser og begæret - kærlighed, ansvar, forpligtelse, sårbarhed og muligheden for svigt, forræelse og udnyttelse. Det kræver rammer og grænser. Og i en traditionel kristen forståelse har de rammer altid været ægteskabet.

I øvrigt er der et ord, som er langt farligere og langt mere grænseoverskridende end dyresex. Det er så farligt, at det er blevet censureret ud af ordbogen i Sexstarz. De unge må ikke vide noget om dette alternativ, for hvad kan være mere perverst og abnormt end at sige nej, når man har lyst. Men ordet kan downloades her:

Cølibat.

S P I D S E N

en aktuel kommentar

Af Carsten Thomsen

Den seneste danske dogmefilm "Forbrydelser" er en alvorlig og meget mørk skildring af det moderne jordbundne menneskes tro eller især tvivl om Guds eksistens, både når det står overfor det uforklarlige mirakel, men også når det konfronteres med Guds uransagelige veje midt i lidelsen og smerten.

Hovedpersonen er en kvindelig nyuddannet teolog Anna (Ann Eleonora Jørgensen), der bliver ansat i et vikariat som fængselspræst. OK, en præst er vel ikke som folk er flest, når det gælder troen på Gud.

Jo, paradoksalt nok, for vor præsts tilgang til miraklerne er meget liberal. Når hun skal forklare miraklerne i evangelierne, så er forklaringen, at Jesus selvfølgelig ikke gik på vandet, men det skal forstås metaforisk, ligesom opstandelsen heller ikke er en historisk begivenhed.

Lokker med tvivlen

Politikens anmelder skriver rammende om filmen: "Engang var den oplagte konflikt at lokke præsten på afveje med farlig erotik. I dag er provokationen paradoksalt nok at vifte præsten om næsen med Gud og miraklerne. Hvad nu hvis de virkelig findes?"

I fængslet møder præsten "synderinden", kvinden Kate (Trine Dyrholm), som i en narkorus har efterladt sit barn i en affaldscontainer. Men hun har "noget med Gud", som en af de andre fanger i kvindefængslet siger. Hun udfører (omend modstræbende) mirakler og får flere af kvinderne til at blive stoffri uden abstinenser. Dyrholm spiller Kate meget afdæmpet, og længe kan vi ikke rigtig bestemme os til, om hun er engel eller djævel eller begge dele på en gang.

Præsten stiller sig tvivlende over for disse mirakler. De må kunne beskrives som et psykologisk fænomen. Naturligt nok, for hvorfor ville Gud give en sådan forbryder gaven til at helbrede?

Denne mirakelmager fortæller så, at præsten er gravid. Da Anna nærmest

i vantro tager en graviditetstest er den positiv og hun kan ikke andet end takke Gud for dette mirakel, da hun i årevis har prøvet at blive gravid. Men jublen afløses af gråd, da lægen fortæller Anna, at barnet muligvis har en kromosomfejl.

Hvad har Kate og Gud kørende? Hvorfor har hun en tilsyneladende adgang til Gud og hans kræfter og vilje, når Anna som præst kun mærker hans tavshed?

Spørgsmålene svæver i luften altimens Annas beslutning for og imod en abort bliver en lakmusprøve på hendes forhold til Gud – den endelige afskrivning af ham midt i krisen eller en holden fast på det almægtige Forsyn.

*Forbrydelser handler om
et møde mellem to kvinder.*

Den ene er fængselspræst.

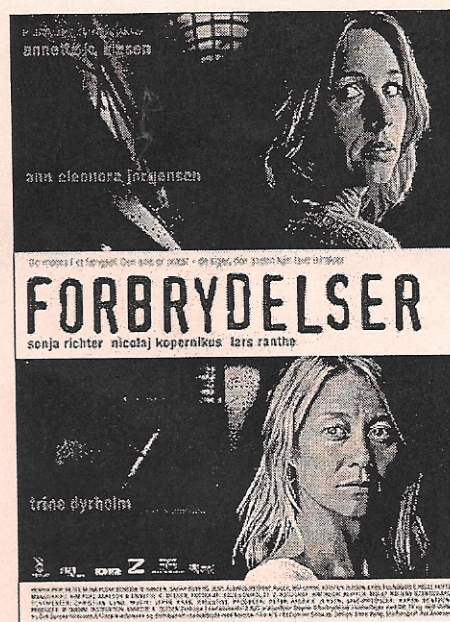
*Den anden har en
forbrydelse
på samvittigheden.*

*Deres møde bag
fængslets lukkede
døre bliver fatalt for
dem begge.*

Her føler vi virkelig med både Kate og Anna, involverer os i det eksistentielle og psykologiske drama – vi rives med og overvejer selv, hvad vi ville have gjort i samme situation, og det er filmens styrke.

Mørket sænker sig til sidst over filmen i hoved- og bipersonerne. Annas forræderi efterlader et tomrum i fængslet, hvilket får fatale konsekvenser for resten af bipersonerne.

I den sidste scene føler vi næsten apostlen Johannes' ord om Judas: "...han gik straks ud. Det var nat". Gud har forladt bygningen, og nu er kun ondskabens kræfter tilbage.

Tæt på troen

Instruktøren Anette K. Olesen fortæller, at hun har villet lave en film om tro, og vi kunne spørge, hvilket hovedindtryk af den kristne tro, filmen efterlader os med.

Det er positivt, at vantroen får afgørende konsekvenser for hovedpersonen. Der er ingen triumf i hendes afvisning af Gud, kun et mørke at gå ud i.

Måske er det en lidt svag sammenligning, men med hensyn til præsten Grosbøll, så fornemmer vi en nærmest sorgløs og festlig afvisning af Guds eksistens – som om, at man godt kan gøre lidt grin med dem, for hvem dette spørgsmål er af afgørende betydning. Jeg tror, at Anette K. Olesen har villet bringe lidt mere alvor ind i dette afgørende spørgsmål – og det er lykkedes.

Lidt mere problematisk er afslutningen på filmen. Er det overhovedet muligt at tro på trods af? På trods af tvivl, tavshed og trængsler?

Når Paulus triumferende kan sige, at "troen har jeg bevaret", så fornemmer vi ikke, at det er et muligt scenarie for nogen af personerne, eller for det moderne menneske.

Instruktøren ville sikkert protestere, det håber jeg da, men personligt havde jeg foretrukket, at hun havde ladet et nådens lys skinne – ikke nødvendigvis blændende, men i hvert fald en sprække af lys.

Find Nemo

Af Carsten Thomsen

Jeg er faldet pladask for filmen Find Nemo, og kan kun finde positive tillægsord om denne digitale tegnefilmsfabel i havets dyb.

Filmen bobler af fantasifulde og sjove scener, samtidig med, at det er et rørende moralsk og spændende eventyr.

Find Nemo handler om koralfisken Marlin, som vi i starten ser miste hele sin familie, da de bliver angrebet af en større fisk. Den eneste, der overlever er den nyfødte Nemo, som derefter vokser op under faderens overbeskyttende finner.

Nemo prøver at vriste sig fri – han gør oprør, svømmer i trods væk fra koralrevets beskyttelse – og ender med at blive indfanget og sat i akvarium.

Nu begynder Marlin imidlertid at vise karakter, idet han begiver sig ud på en farefuld og eventyrlig jagt og søgen efter sin søn.

Far-søn-forhold

Beskrivelser af forholdet mellem en fader og en søn er fortalt mange gange på film, men ofte er det en fortælling om bitterhed, kulde og sår, der ikke vil hele. Find Nemo bæres i stedet af en faders selvopofrende kærlighed til sin fortabte søn.

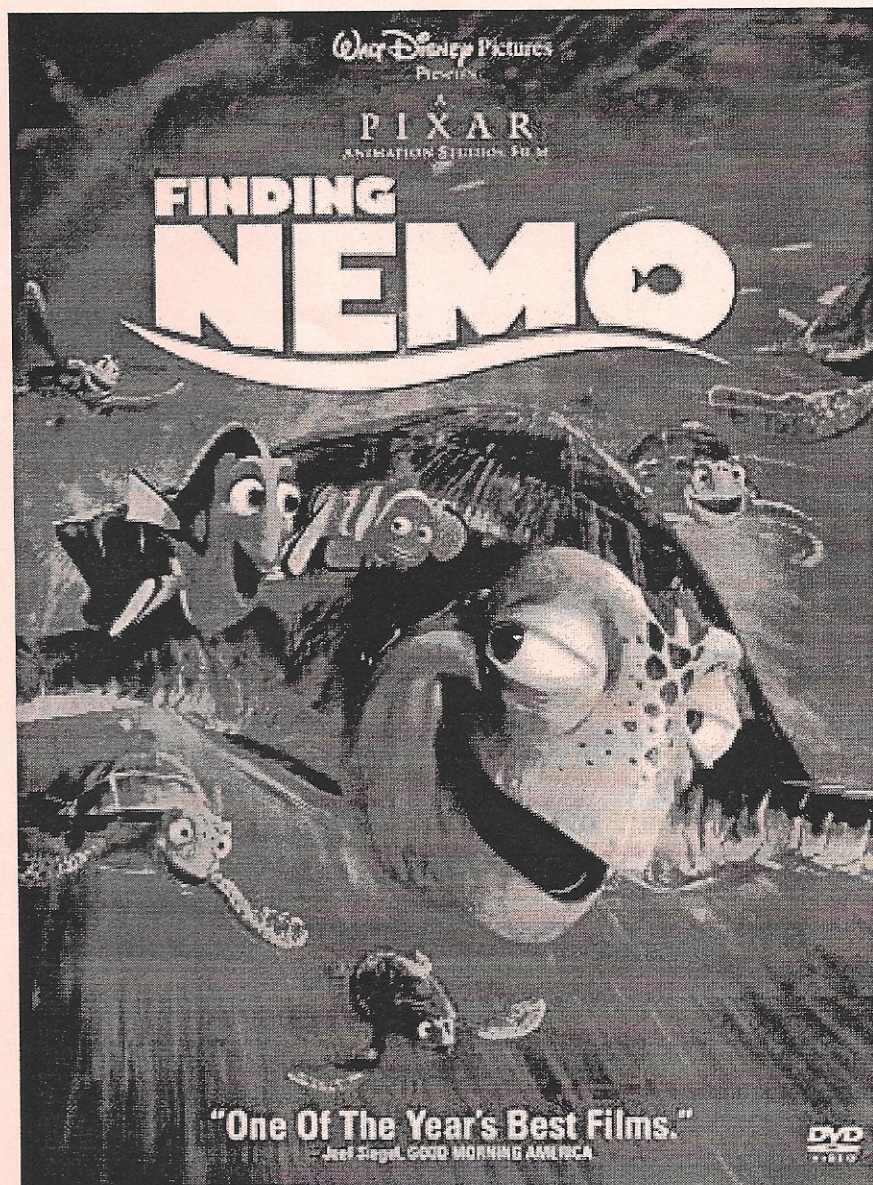
At havet er et farligt sted får vi slået fast i starten af filmen, men også i flere andre ret uhyggelige scener. Jo, dit barn kan godt blive skræmt ind imellem.

På sin rejse får Marlin følgeskab af Dora, en fisk, der lider af korttidshukommelse, og hun må derfor hele tiden blive mindet om, hvad Marlin er i gang med.

De to møder også en gruppe hajer, som har dannet en selvhjælpsgruppe i forsøget på at ændre sig fra dødelige hajer til skikkelige naboer – deres motto er "Fish are friendly, not food". (Her stikker han lidt til psykologien).

De slår følgeskab med en række skildpadder med cool-accent "Heeii duuuuuuude". Og de ender ved filmens slutning i hvalens bug – med en tydelig henvisning til både Jonas' bog og Pinocchio.

Opfindsomheden kender ingen

*Find Nemo bæres af en
faders selvopofrende
kærlighed til sin
fortabte søn.*

dybder. Det er en ren fryd at iagttage de små detaljer, mange af dem tydeligt henvendt til de barnlige voksne sjæle, der har slæbt afkommet med som en god undskyldning for selv at kunne nyde filmen.

Det kommer nok ikke som den store overraskelse, at faderen forenes med sønnen – og begge bliver de modnet af deres oplevelser og har fået lært lidt mere om livets muligheder og farer.

Historie på et højere plan

Det er som om, at instruktøren gerne vil løfte denne fortælling op på et højere plan, idet han får alle havets fisk og himmelens fugle til at genfortælle historien for hinanden.

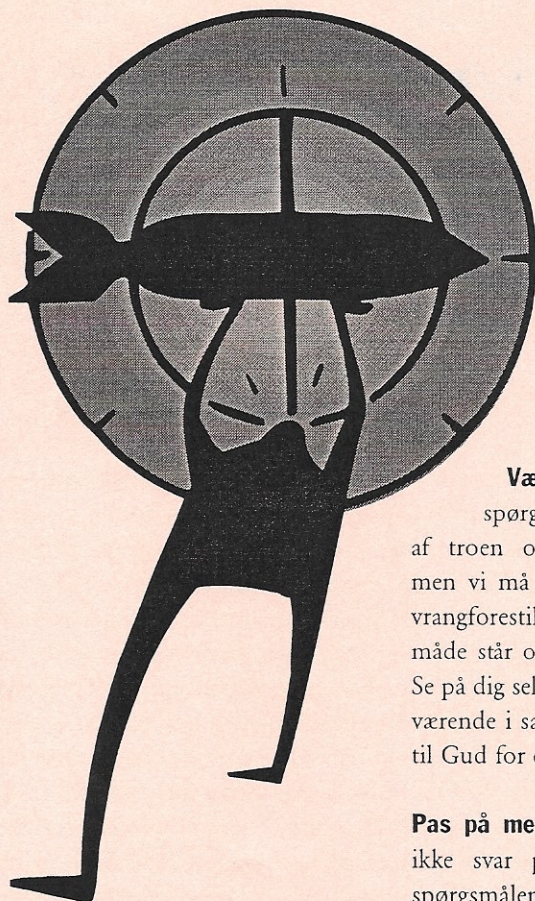
"Har I hørt om Marlin, der søger efter sin søn?" fortælles det ivrigt under havet og historien om faderens kærlighed bæres af pelikanerne helt hen til Nemo, som får nyt håb. Hele skabningen bliver en del af historien, er med i fortællingen.

Lige under overfladen er det derfor nærliggende også at lade denne allegori blive en sprudlende meditation over den opofrende kærlighed, som kommer stærkest til udtryk i bibelens Gud, der opsøger og frelser det fortabte.

Krig, sygdom, jordskælv, hungersnød, terror, flystyrt. Hver uge kan nyhedsmediernes fortælle om nye tragedier. Måske er det derfor, at spørgsmålet: "Hvorfor tillader Gud al den lidelse?" er det hyppigst stillede spørgsmål. Her følger nogle få anvisninger på hvilke slags svar, vi kan give.

Erkend, at vi har et problem: Indledningsvis må vi blankt erkende, at vi har et spørgsmål, som ikke lader sig afvise. Spørgsmålet om det ondes tilstedeværelse og om lidelser har optaget mennesker i generationer og har givet filosoffer og teologer mange grå hår

Hvorfor tillader en kærlig Gud så megen lidelse?

i hovedet. Vi vover ikke at afvise det eller tage det let. Det er ikke rosværdigt eller åndeligt modent at påstå, at spørgsmålet ikke anfægter troen eller på anden måde er en intellektuel udfordring til evangeliet.

Vær ikke for defensiv: Jo, spørgsmålet er afgjort en anfægtelse af troen og en udfordring til samme, men vi må heller ikke ligge under for en vrangforestilling om, at Guds ære på nogen måde står og falder med det svar, vi giver. Se på dig selv og den, som spørger dig, som værende i samme båd, men se samtidig op til Gud for et svar og for trøst.

Pas på med overdrevne svar: Der gives ikke svar på disse spørgsmål, som får spørgsmålene til at tie, og vi må ikke svare, som om der er. Alt, hvad vi kan sige om Guds suverænitæt, om synd og om Guds barmhjertighed og medfølelse, er kun

delelementer til et svar, ikke svaret. Det er afgørende vigtigt, at vi præsenterer vort svar sådan, at dette står klart. Måske kunne vi sige noget hen i retning af: "Bibelens svar på lidelsens og det ondes problem peger delvist denne vej....".

Forstå spørgsmålet: Det er særdeles vigtigt at vide, hvad spørgerens udgangspunkt er. For mennesker spørger på to forskellige måder omkring dette med det onde og om lidelser.

Der er dem, som med deres spørgsmål udfordrer og benægter Guds eksistens, underforstået, at "hvis der er en Gud, ville han aldrig tillade den slags at ske", og så er der dem, som udtaler tvivl om Guds godhed: "Hvorfor tillader Gud sådanne ting at ske?". Før vi forsøger os med et svar, bør vi have skaffet os klarhed over, på hvilken måde spørgeren spørger.

Det første kræver, at vi har vores logik parat, det andet et mere nuanceret svar. Husk derfor at bore lidt dybere i spørgsmålet.

Modbeviser lidelser, at Gud er til? Hvis du er nået dertil, at den, som spørger dig lægger op til en intellektuel diskussion, så er det fornuftigt at udfordre ham eller hende om logikken i deres eget ræsonnement. For konklusionen "Gud er ikke til" er på ingen måde den logiske slutning at drage af fænomenet lidelser. Lidelserne kan kun godtgøre Guds ikke-eksistens, hvis det samtidig kan bevises, at Gud ikke kan have gyldige grunde til at tillade, at lidelser findes.

Dette kan selvfølgelig ikke bevises, og dermed bortfalder også argumentet om, at lidelsernes tilstedeværelse beviser, at Gud ikke kan være til. Sagt mere jævnt kan du imødegå den, som insisterer på, at lidelser modbeviser Guds eksistens, ved at spørge: "Hvorfra ved du, at Gud ikke kan have sine grunde til at lade det ske?"

Erfaringsmæssigt tilhører dog flertallet af dem, som stiller udfordrende spørgsmål til troen på grund af de ulykkelige ting i livet, den anden type, dvs. at i deres udgangspunkt anerkender de Guds eksistens, men kan ikke forstå, at han kan tillade den slags at ske.

Anfægt ikke spørgerens ret til at spørge:

En af de interessante sider af det bibelske svar på lidelsernes problem er den tilladelse, Gud giver mænd og kvinder til at stille disse spørgsmål. Det klassiske eksempel på

det er de indledende ord til Salme 22, med spørgsmålet "Min Gud, min Gud hvorfor har du forladt mig?".

Det placerer os lodret og uden omsvøb midt i diskussionen og det ikke på det lidenskabsløse, intellektuelle og akademiske plan, hvor spørgsmålet ofte diskuteres, men dér midt i livet, hvor det er den lidende, ja forfærdeligt lidende, selv der stiller det, ikke andre, som stiller det på hans vegne. Selve spørgsmålet i Bibelen, Guds ord, åbenbarer klart, at den levende og sande Gud er en Gud, vi må rette spørgsmål til, komme til med vor tvivl, angst og anfægtelse.

Gud er også en Gud, som tillader os at føle os forvirrede og endda vrede på ham. Henled opmærksomheden på det og sig sådan noget som: "Det er et godt spørgsmål, og Bibelen opmuntrer os faktisk til at stille den slags spørgsmål. Gud er stor nok til at kunne rumme også den slags spørgsmål".

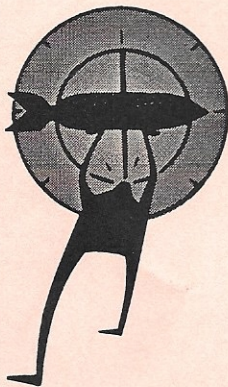
Forklar, at menneskets vilje også bærer sin del af ansvaret:

Generelt støtter Bibelen ikke opfattelsen af, at mennesket har en fri og ubunden vilje. Enhver, som har prøvet at holde op med at synde blot en dag, har erfaret det. Ikke des mindre anerkender Bibelen, at mennesker har en vilje. Menneskets vilje forklarer dog langt fra al lidelse og ulykke i verden, ikke orkaner, oversvømmelser, vulkanudbrud, hjertestop og kræft.

Og dog må adskillige af menneskehedens lidelser henføres til menneskets grusomhed, magtbegær, grådighed, ansvarsforflygtigelse og skodesløshed. Men det rejser igen et andet spørgsmål: "Hvorfor standser Gud ikke onde mennesker? Eller hvorfor overstyrer han ikke det onde, mennesket beslutter?"

Ærligt må vi vedgå, at vi kender ikke svaret på det spørgsmål, men vi må ikke gøre Gud mindre og svare, at han ikke har kraften eller retten til at gøre just det. For det har han helt bestemt. Jeg har fundet, at det er en hjælp at stille modspørgsmålet: "Hvis Gud nu havde for vane at ophæve vores beslutning, hvor langt ville vi så synes passende for ham at gå? Skulle han fx bremse mig, når jeg havde spist langt mere, end godt er, og tvinge mig til at sende mine kostpenge til de fattige i u-landene?"

Gør også opmærksom på følgende større problem: "Hvad nu hvis det var så, at Gud overstyrede vore beslutninger og valg, så ville problemet med "Hvorfor tillader en

kærlig Gud lidelser?" nok være løst, men vi ville stå tilbage med et endnu dybere og langt mere tragisk spørgsmål: "Hvorfor har Gud skabt os uden en vilje, uden personlighed og uden ansvar?"

Men spørgsmålet ville end ikke kunne stilles, eftersom Gud overhovedet ikke ville tillade, at det blev stillet. Omgående ville han afbryde sådanne tanker og spørgsmål, og dermed ville vi synke dybere ned i mørket, men nu med spot føjet til den skade, vi som skabninger allerede var skabt med.

Gør meget ud af Guds retfærdighed:

Når vi stiller spørgsmålet om vold og uretfærdighed, er det vigtigt, at vi i vort svar får understreget, at Bibelen lægger megen vægt på, at denne verden ikke er det eneste sted, der er. På dommens dag vil Gud dømme alt det onde, som er hændt.

Selve ideen om dommedag er vældig upopulær, hvilket ikke mindst skyldes, at vi så ofte har adskilt den fra forkyndelsen af Guds kærlighed. Foruden det, at Gud er hellig, er det netop Guds kærlighed til sin undertrykte og lidende skabning, der er den største og første årsag til, at der bliver en dommedag.

Dommedag er ikke så meget en slags ideologisk skræmmetaktik, hvis sigte er at gøre os fromme, som den er Guds brændende vrede mod enhver, som gør ondt mod andre og skaber lidelser for andre. Dommedag er Guds tilsagn til os om, at han hører vore klager, tager sig af dem og en dag med retfærdighed vil genælde enhver det onde, han eller hun har gjort.

Gør meget ud af den nye skabelse: Jesu Kristi opstandelse fra de døde er Guds bevis og tilsagn givet i historien om hans vilje og forsæt til at bringe nyt liv dér, hvor der nu er død og kaos. Den nye skabelse, hvor der ikke mere skal være tårer, død

eller noget ondt, er noget af det smukkeste i det håb, som Bibelen prædiker. Vær ikke tilbageholdende med at proklamere dette håb vidt og bredt.

Gud har til overflod bevist sin evne til at skabe. Alt, hvad du behøver, er blot at betragte skaberværket i dets væld, majestæt og skønhed. I Jesu Kristi opstandelse har han tillige demonstreret sin vilje til at gøre det igen.

Vis hen til korset: Det skønneste ved Bibelens svar på ondskabens og lidelsens problem er budskabet om, at gud selv bærer på sår. For nogen religioner er det den rene gudsbespottelse, men er ikke desto mindre Jesu Kristi evangeliums herlighed.

I Jesus Kristus på korset har Gud identificeret sig med menneskehedens lidelser. Her har han vis sig villig til at træde ind i vor verden og føle, som vi føler. Bibelens Gud er en Gud, som forstår vore lidelser, ikke kun fordi han er alvidende, men fordi han har erfaret dem på sig selv.

Den slående og villedt litteære parallel mellem råbet i Salme 22 og lidelseshistorien (Markus 15:16-34) gør det helt klart, at det, som engang kom som et klageskrik fra et tortureret menneske, nu i Jesus Kristus og hans død på korset er blevet en del af Guds egen historie.

Korset besvarer ikke alle spørgsmål om lidelse, men det gør noget andet, som er endnu vigtigere, nemlig åbenbarer, at den Gud, som har svarerne, er en Gud, vi kan stole på og vise tillid.

I lyset af korset får tvivlen om Guds eksistens, tvivlen om hans interesse og medfølelse sit dødsstød. Jesu død på korset er naturligvis andet og meget mere end Guds gøren sig til et med os i vor lidelse – først og fremmest er den en stedfortrædende sonofferdød for vore synder, men den er også Guds væren og bæren med os, når vi lider. Har du anledning til at tale om det, må du endelig gøre brug af denne anledning.

Men vær ikke bange for at nøjes med at svare noget hen i retning af dette: "Jeg sidder ikke inde med alle svarene, men når jeg tænker på alt det, Jesus udstod, så tror jeg, at Gud forstår mine følelser af vrede og smerte, og jeg tror, at selvom jeg som sagt ikke kan forstå alt, hvad han gør og tillader, så har jeg fuld fortrosthed til, at han elsker mig og ikke vil prisgive mig til mørket og døden".

Oversat fra The Briefing, februar 2004, udgives i Australien.

Fristet over evne

Det moderne menneske med Jesus i ørkenen

Af Louis Nielsen

Fortællingen om Jesus' fristelse i ørkenen er en vigtig fortælling i forhold til hans kald som Menneskesøn, som skal bringe ære til Gud og dø for menneskers synd.

Vi vil respektere denne prioritering men samtidig lade historien fortælle os noget om, hvori sand menneskeværd består. Ingen har mere fuldkomment end Jesus vist os, hvad det er at være autentisk menneske. Og det vidunderlige ved ham er, at han ikke blot er et forbillede for os, han forløser os også og fornyer os til at blive sande mennesker.

Mattæus-Evangeliet har proklameret, at Jesus er Guds Søn, men Jesus er også sandt menneske og hans aner rækker tilbage til begyndelsen af Israels udvælgelse og kaldelse. Han er også Israel.

Jesu Kristi guddom er fuld og ægte, men det er hans menneskelighed også. Det nye Testamente ophøjer aldrig det ene på det andets bekostning. Han er både Gud og mand, intet andet, intet mere, intet mindre.

Som menneske er han udsat for livets trængsler og fristelser, de fysiologiske, biologiske og åndelige love er ikke anderledes for ham end for enhver af os. Jesus er helt ægte menneske, og der er intet fantomagtigt ved ham. Han er, ifølge Hebræerbrevet, "Sønnen i Guds hus", men det betyder ikke, at han er undtaget

forpligtelser og love, vi er pålagt. Det betyder ikke, at han handler efter sit eget hovede uden hensyn til, hvad hans Fader i Himlen vil eller hvad der gavner os, som han kalder "sine brødre".

Han kom for at gøre sin Faders vilje, det blev "hans mad" (Joh4:34), han gav sit liv hen i tjeneste for sine brødre (Heb. 2:17; 1948 oversættelsen) Alt var frivilligt for ham, ingen og intet tvang ham. I frivillighed "gav han afkald og tog en tjeners skikkelse på og blev mennesker lig" (Fil. 2:6-11); frivilligt lagde han sit liv ned i døden på korset (Joh. 10:18). Han valgte at "blive lydig" (Fil. 2:8) en lydighed, der betød fattigdom, fristelser, lidelser og død (Heb. 5:7-10).

Hans møde med Djævelen var virkeligt, sulten, udmattelsen og den brødløse og dæmonbesatte ørken var ægte. Fristelsen til at komme til at herske over al verdens riger og folk uden om korset var ægte.

Opholdet i ørkenen, de fyrre dages sult og mødet med Fristeren må forstås bogstaveligt, men helt præcist, hvordan mødet fandt sted, og om Jesus bogstaveligt stod på templets tinde og på et højt bjerg, eller om det foregik i syner, det ved vi ikke (jfr. 2. Kor. 12:1-4). Han blev fristet, men han sejrede også, og det var det første skridt frem mod korset og hans definitive

og evige sejr der.

Det okkulte er blevet stuert

Vi vil nu følge en anden tråd og lade fortællingen om fristelsen i ørkenen tale ind i den situation, som vi moderne mennesker står i.

1. Først skal vi lægge mærke til den verdensforståelse Mattæus' beretning er sat ind i. I lang tid har den transcendent verden med engle og dæmoner, det mysteriøse, og Gud og Satan været henvist til skammekrogen i de lærdes kredse.

I dag dukker det op alle mulige og umulige steder og langfra altid for det gode. F.eks. er det okkulte blevet respektabelt, og benøvet og ukritisk formidler medierne det ind i folks dagligstuer, ikke mindst TV2. På den noget mere positive side møder vi den genvakte interesse for det åndelige og hinsides i den enorme succes som Tolkiens "Ringenes Herre" har haft og på et andet og måske lidt mere tvetydigt plan i den nærmest kultagtige bølge fremkomsten af Rowlings bøger om Harry Potter har sat i gang.

Filosoffers, historikers, psykologers og kriminologers forsøg på udelukkende at forklare menneskers massivt onde gerninger ved rationelle forklaringsmodeller er langt fra altid overbevisende. Ondskaben

manifesterer sig undertiden som både større og stærkere end selv de mest gruopvækkende uhyrer af menneskeracen er kapable til. Kort og godt er Bibelens verdensbillede mere sandt og mere i overensstemmelse med virkeligheden end psykologiens; verden er styret og ledet af, hvad Paulus kalder "verdensherskerne i dette mørke, ondskabens åndemagter i himmelrummet" (Ef. 6:12).

Der er langt imellem den nye spiritualitet, som mest af alt er udsprunget af en gnostisk og dualistisk verdensforståelse, og det bibelske verdensbillede, der er frembåret af en tro på en transcendent, evig og suveræn Gud. Han har åbenbaret sig i Bibelens mægtige hændelser, gennem profeterne og i evangeliet om Jesus. Den verdensforståelse afmystificerer ikke livet og verden, den trænger sig ikke på som et mantra eller en trylleformular, der løser alle gåder, men den forvisser os om, at Gud Herren kender alle ting og hersker over alle riger til alle tider. "Af din vilje har du skabt alle ting og er alle ting blevet til". (Åb. 4:11)

Forbedret livskvalitet

2. Hvem tilhører livet og har ansvar for livet? Er menneskebarnet sin egen herre, eller er det tillige en afhængig skabning? Er der nogen, det skal adlyde absolut? Er der noget, som er vigtigere end selv dets mest grundlæggende behov? Er det at redde livet i en ulykkessituation det eneste, som tæller? Disse spørgsmål konfronterer den første fristelse os med, som den også har konfronteret Jesus med.

Djævelen henviser specifikt til, at Jesus er Guds Søn, men hvor vil Djævelen hen med det? Antyder han, at Jesus som Guds Søn har rettigheder og evner, som ingen andre har, og at han selvfølgelig skal benytte sig af de rettigheder? Han behøver ikke finde sig i at lide sult, så let som ingenting kunne han forvandle ørkenens sten til brød. Måske antyder fristeren også, at Jesus med sådanne muligheder nemt kan vinde hele menneskeheden for sig. Fristelsen går sandsynligvis både på, hvordan Jesus definerer sit syn på sig selv, og hvordan han definerer sin mission.

Et ondt menneske skal der ikke særlig megen overtalelse til at friste til at handle ondt, anderledes med et godt menneske, især et syndfrit menneske som Jesus. Der må der virkelig snilde til, hvis det skal lykkes.

"Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød"

Djævelen

At foretage sig ting, som kan afværge ulykkelige hændelser og forbedre livskvaliteten for andre, må altid være det rigtige at gøre. Hvilke etiske principper, hvilke love og hvis vilje skulle kunne hindre os i at gøre det? er hensigten ædel og nobel, så må det veje tungere end midlerne. På den måde er der blevet ræsonneret igen og igen. Fosterdrab, medlidenhedsdrab, fremme af bestemte befolkningsgruppers lykke ved undertrykkelse af andre og meget andet er altsammen blevet legitimeret med at tjene et godt og livsfremmende formål.

Beskeden "Sig, at stenene her skal blive til brød" rejser mange spørgsmål, og Jesus stillede sig selv dem og gav sig selv svarene på dem. I hvis ærinde var han? Skulle han vente på Gud eller tage sagen i egen hånd? Var der noget, som var vigtigere end brød? Var Djævelen pludselig ophørt med at være en løgner og manddraber og blevet til at stole på?

Gør vi os selv til Gud?

Fristeren har altid foreholdt mennesket, at det er noget andet, end det, det er, nemlig Guds højeste skabning på denne jord. Gud har udrustet mennesket med mange evner og talenter til at føre sine forehavender igennem. Mennesket er endda i et vist omfang medskabere og medarbejder med Gud, men altid og ufravigeligt *under* Gud.

Der har kampen stået lige siden syndefaldets dage og vil stå til tidernes ende. For det faldne menneske har denne iboende trang til at "blive som Gud", dvs. til at gøre sig fri af Gud, forherlige sig selv i stedet for sin Skaber og fremme sin egen agenda frem for Guds. Om det står Djævelens fristelse af Jesus.

Det virker måske harmløst, at det ville være harmløst, hvis Jesus havde brugt sin magt og skabt brød ud af sten. Men et eller andet halter alligevel. Gud er ikke bundet af

materien eller af tiden, men mennesket er. Mennesket kan skabe brød, men ikke uden mel. Jesus er Guds Søn, men han har givet afkald, og er blevet menneske. For Jesus at kalde på sine guddommelige gaver og rettigheder og bruge dem, uden at det er Faderens vilje, er at ophæve inkarnationen, ophæve, at han har givet afkald.

Derfor siger Jesus nej, så det høres. Der er en større og dybere årsag til, at vi lever end materien, nemlig Guds vilje. Og den vilje har ret til at foreskrive os vore livsvilkår og livsomstændigheder. Men den vilje evner også at bære os igennem til liv og en ny verden.

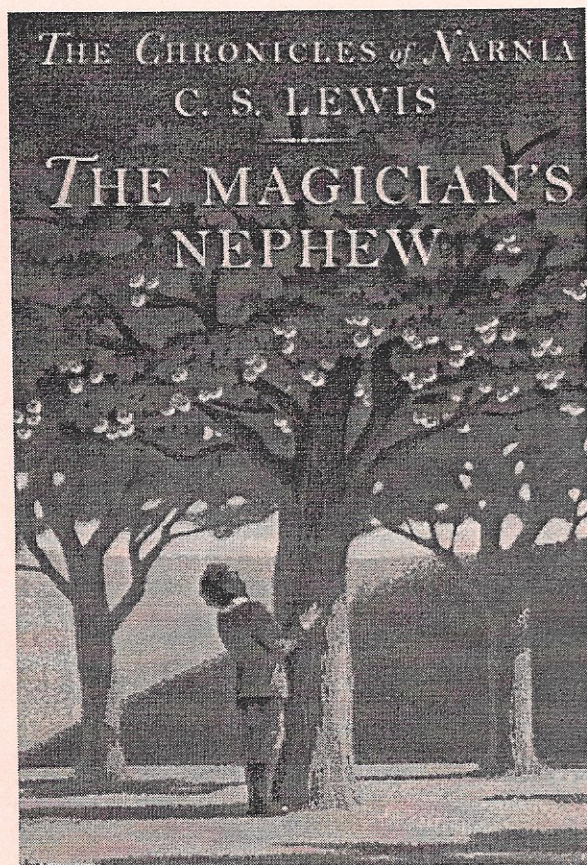
Bare vi havde noget af den samme ærefrygt for Gud, som Jesus. Med den moderne verdens teknologiske udvikling og med den biotekniske udvikling i yderste overhalingsbane er der snart ikke ret meget, som synes umuligt for mennesker. Men at noget er muligt er ikke det samme som, at det er en velsignelse at gøre det.

Er fravalg af børn med Downs syndrom eller piger med Turners syndrom f.eks. et godt og rigtigt valg at træffe? Er sæddonation som et middel til at blive forælder uden ægteskab en god ting, især hvis den kombineres med selektiv udvælgelse af de fysiske, mentale og psykiske egenskaber, man ønsker sit kommende barn udrustet med? Er stamcelledyrkning med embryonale celler etisk forsvarlig, når stamcellerne tages fra menneskefostre i deres første udviklingstrin?

Disse spørgsmål er alle varianter af dette "Sig, at stenene her skal blive til brød". Sygdomsbekæmpelse gennem stamcelleforskning er ment som altruistiske forehavender, der sigter mod at skåne mennesker mod naturens lunefuldhed. Tilsvarende også med eutanasiens i livets anden ende. Men gælder det ikke for både det ene og det andet, at ved at foretage sig disse indgreb har mennesket gjort sig til herre over liv og død og er gået fra at være medskabere med Gud til at optræde egenrådigt? Det var præcis dette, Jesus sagde nej til.

Lignede vi Jesus mere, ville vi nok have indrettet os væsentligt anderledes i livet; det ville have været mere saligt og helligt for os (Matt. 5:3-12), og uden tvivl ville verden have været en tryggere verden for os selv og vor næste.

Som kristne har vi stadig lov til at bede "ske din vilje" og "komme dit rige" og leve som dem, der mener det; så lader Gud også en dag riget komme.

Fristelser i haven

Af Louis Nielsen

CS. Lewis beskriver i kapitel 13 landskabet dybt poetisk kaldende på alle sanser, lugt, syn, hørelse og følelse. Vi er på vej ind i en paradisisk verden, hvor de store livsbestemmende afgørelser træffes. Målet for rejsen er så privat, at ingen ved sine fulde fem vil tænke på at gå ind i haven uden at være personligt indbudt. Det fornemmer Digory, Polly og Rødfjer straks, da de står ved porten. Hele atmosfæren over stedet har indgydt dem ærefrygt, som det hellige altid gør.

"Digory forstod straks, at de andre hverken ville eller kunne følge ham derind. Han gik alene hen til porten. Da han var kommet helt derhen, så han, at der på guldet (porten var af guld) stod skrevet nogle ord med sølvbogstaver; noget i retning af dette:

Kun gennem porten lukkes ind de sjæle, som kommer for at plukke frugt til andre. For de, som kravler over muren for at stjæle, vil få et ønske opfyldt og i kummer vandre.

Digorys dialog med sig selv er næsten som et essay i moralsk teologi. Digory er en vaks dreng, han ræsonnerer godt,

han fristes til det yderste af sin formåen, han konfronteres med dilemmaet, har modstridende argumenter, og heksens argumenter er subtile.

Samtidig er Digory så meget et menneske, at han, efter at fristelsen er afvist og sejren vundet, stadig er i tvivl om hans valg nu havde været det rigtige valg.

Digory går gennem porten med ærbødighed og kravler ikke over muren for at stjæle, som indskriften advarer imod. Heksen havde naturligvis gjort netop dette – kravlet over muren.

Havens forbillede forekommer for Lewis at være 1. Mos. 2:8, hvor "Gud plantede en have i Eden ude mod øst". Forskellene er dog lige så slående som lighederne. En lighed er heksens tilstedeværelse; i Eden var der som bekendt en slange. En anden lighed er træet midt i haven. Er det Livets træ eller snarere Kundskabens træ? Er det private ved haven et symbol på Guds eneret

HANDLINGEN

I 13. kapitel flyver Digory og Polly på ryggen af hesten Rødfjer og lander på en bakketop. Den er omkranset af en mur. Digory går ind ad porten og ser et træ. Her møder han heksen og hun prøver at overtale ham til at spise af træets frugt.

på, at han alene råder over liv og død og alene afgør om noget er ondt eller godt?

I hvert fald er det de spørgsmål, som bliver meget presserende for Digory.

Farlige argumenter

Inskriptionen på porten havde forkyndt, at man kun kunne plukke frugt af træet til andre – så Digory slutter, at så må han ikke selv spise af æblerne, men "han kunne ikke lade være med at se på det og lugte til

N A R N I A

Troldmandens Nevø - 5. del

det, før han lagde det i sin brystlomme på sin jakke”.

”Han ville have været bedre tjent med at lade være. Med ét blev han grebet af en tørst og en sult og en længsel efter at smage på frugten... Kunne det skade noget at smage på et af dem? Kunne det mon ikke tænkes, at ordene på porten ikke var en ordre, men bare et dumt råd, og hvem gider lytte til dumme råd?

Skildringen af Digorys sjælekval er taget på korret. Det her handler om en dreng, som tænker moralsk, men ikke noget dydsmønster eller dengsedreng. Fristelsen kommer gennem sanseapparatet – syn og lugt – og lidt efter gennem følelsen af en uimodståelig sult- og tørstfølelse. Derefter sættes tankerne i gang. Kan det virkelig være rigtigt, at han ikke må smage på denne vidunderlige frugt? Så urimeligt kan inskriptionens ord ikke være ment. Han måtte i det mindste undtages, han havde jo allerede opfyldt det første – plukket frugt til andre.

Stritter imod nej'et

Som mennesker stritter vi altid imod det absolutte og kategoriske. Vi vil altid finde en udvej, som sikrer os handlefrihed og suverænitet over os selv. Men her er det ikke et andet menneske eller en følelseskold stat, som byder over os, men Gud.

Han beder os stole på ham og blindt adlyde ham uden at beklikke hans motiver og uden at relativisere, hvad han byder os at gøre.

Fristelser er et særdeles sammensat fænomen, og det er ofte svært at kende, hvad man virkelig vil, og hvorfor man vil det. Samspillet mellem de ydre ting, som er fristelsens genstand, og vort splittede indre giver Djævelen og vor faldne menneskenatur gode kort på hånden.

Stillet over for fristelser er vi yderst sårbare. Flugt er tilrådelig, men ikke altid mulig, ræsonnementer er farlige, fordi de ofte overbeviser om, at vi med god ret kan give efter. Det sikreste er at søge vor tilflugt hos Gud og blindt stole på hans ord og holde os til hans ord.

Digory opdager, at en stor, flot og spraglet fugl iagttager ham. Lewis gør nærmest fuglen til et symbol på verden ovenpå: ”Man ved aldrig, hvem der holder øje med en”. Nogle gange kan den erkendelse virke som en trussel: Tænk på, at Gud ser dig; du er aldrig usynlig for ham,

Stillet over for fristelser er vi yderst sårbare.

Flugt er ikke altid mulig og ræsonnementer er farlige. Det sikreste er at søge vor tilflugt hos Gud og blindt stole på hans ord og holde os til hans ord.

og dine gerninger følger dig. Nogle gange er det en trøst, en himmelsk hjælp, engle, Jesu forbøn og venners forbøn omgiver dig.

En anden faktor, som kommer Digory til undsætning, er hans gode opdragelse: ”Men jeg tror nu ikke, at Digory under nogen omstændigheder ville have taget et æble til sig selv. Dengang fik børnene nemlig i langt højere grad end i dag hamret ind i hovedet, at de ikke måtte stjæle”.

Begge iagttagelser rynker vi forarget eller overbærende på næsen ad i dag. Det var man også begyndt på, da Lewis skrev disse ord. Han skriver med fuldt overlæg, og traditionel visdom fra Ordsprogenes Bog fortæller os, at han har ret.

Evig ungdom og magt

Digorys ildtåb var langt fra ovre. På sin vej ud af haven opdager han chokeret, at heksen er i haven, og hun har allerede spist et æble. Pludselig sander han, at der trods alt var en mening med de mærkelige ord om at ”at få et ønske opfyldt og i kummer vandre”. Heksen så stærkere og stoltere, ja ligefrem mere triumferende ud end før – men hendes ansigt var ligblegt, fuldstændig kridhvidt. Hun måtte være kravlet over muren, regner Digory ud. Digory gør det eneste rigtige, nemlig løber alt, hvad han orker.

”Din tåbelige dreng”, sagde heksen. ”Hvorfor løber du fra mig? Jeg vil dig intet ondt. Hvis du ikke standser og hører, hvad jeg har at fortælle dig, vil du gå glip af en viden, der kunne have gjort dig lykkelig resten af dit liv”. ”Nej tak, jeg har ikke lyst til at høre det”, sagde Digory. Men han hørte nu efter alligevel.

Heksens taktik er at bagtale Aslan:

”Du har plukket en frugt inde i haven..og du vil bringe den tilbage til løven uden at smage på den, så han kan spise den og bruge den. Din tosse...Det er ungdommens æble, livets æble...Spis den, min dreng, spis den; så vil du og jeg leve til evig tid og blive konge og dronning af din verden.”

”Nej tak”, sagde Digory. ”Jeg tror ikke, jeg vil bryde mig særlig meget om at leve videre, efter at alle dem, jeg kender, er døde. Jeg vil hellere leve et normalt liv og dø og komme i Himlen”.

Vi holdes spændte med tilbageholdt åndedrag. Hvad vil der ske? Bider Digory på krogen? Vi føler os i samme situation som ham, og fornemmer, at vi næsten ikke kan andet end give efter. Evig ungdom, magt og herredømme. Hvad kan man ønske mer? Og Aslan hvem er han? Udnytter han mig ikke blot?

Det er det subtile i heksens argumentation. Aslan gøres til en afhængig skabning som hun selv, og hans motiver gøres lig hendes egne, at bruge og opbruge det menneske, der stiller sig til hendes rådighed.

Er evigt liv ikke det, som kosmetik-industrien, modeverdenen og den biotekniske forskning arbejder så intenst på at virkeliggøre, og som mange mennesker offer uhyrlige summer på at opnå?

Men hvordan kan evigt liv give mening og fred, når de fleste, man har knyttet sig til, vil dø? For at leve sammen med andre er mennesket skabt; heksen derimod har aldrig holdt af nogen anden end sig selv. Det siger meget om Digorys menneskelighed, at han gennemskuer dette

bedrag og foretrækker at "leve et normalt liv og dø og komme i Himlen".

Digory er under forvandling af det, som for nyligt er sket i hans liv. Han kan tænke klarere, end han kunne for få dage siden. "Himlen" er gennem mødet med eventyret blevet mere virkeligt for ham som et sted, som findes, og som man kan længes efter og have som sit håb i livet og sit mål med livet.

Den største udfordring

Heksen ændrer nu taktik og rammer Digory der, hvor han er mest sårbar. Hans bekymring for moderen.

"Men hvad med din mor, som du påstår du holder så meget af? Kan du ikke se, at en eneste bid af det æble ville kunne helbrede hende, din tåbe? Gør brug af din trolddom og vend tilbage til din egen verden. Så vil hun (moderen) falde i søvn. Næste dag vil alle snakke om, hvor mirakuløst hun er kommet sig. Alt vil blive godt igen. Du vil få det som alle andre drenge."

"Åh", gispede Digory, som om han var blevet slået, og førte hånden op til hovedet. For nu indså han, at han måtte træffe et forfærdeligt valg.

"Hvad ville din mor sige, hvis hun vidste, at du kunne have fjernet hendes smerter og givet hende livet tilbage....og at du hellere ville være stiki-rend-dreng for et vilddyr i en fremmed verden, som du ellers ikke havde noget at gøre med?"

"J-jeg tror ikke, han er et vilddyr", sagde Digory med en underlig tør stemme. "Han er - jeg ved det ikke...." "Så er han noget, der er meget værre," sagde heksen. "Se blot, hvad han allerede har gjort ved dig - se, hvor hjerteløs han har gjort dig. Det gør han ved alle, der lytter til ham. Din grusomme, ubarmhjertige dreng! Du vil hellere lade din egen mor dø end..." "Årh, klap i," sagde den ulykkelige Digory, stadig med den samme stemme. "Tror du ikke, jeg kan forstå det? Men jeg...jeg gav mit løfte".

Som så mange andre dialoger, vi finder strøet ud i Lewis' fiktive bøger, er denne en af perlerne, fyldt af det særlige tankeunivers, som er Lewis'.

Heksen optræder på sit ondeste her, men man må lade hende, at hun spiller sin rolle godt. Hun ved lige præcis, hvor hun skal sætte ind. Samtidigt er det ironisk ud over alle grænser, at hun spiller rollen som omsorgsfuld, samtidig med, at hun fremstiller Aslan som afstumpet og

magtsyg.

Episoden bevæger sig omkring det klassiske dilemma: Ophæver nød alle love og forpligtelser? Helliger hensigten midlet? Gives der situationer, hvor det absolutte ikke længere er absolut?

Et generelt svar på disse spørgsmål gives ikke, og svaret er altid personligt. Principrytteri er ikke altid en dyd, fasthed og tænderbidende beslutsomhed heller ikke. Jesus var fast bundet til sit kald, da han mødte Djævelen i ørkenen - omvendt brød han til farisæernes store forargelse ved visse lejligheder sabbatten.

I Digorys situation er spørgsmålet: Hvad vejer tungest: Hans mors liv eller Narnia og Aslans sendelse? Jesus sagde selv: "Hvis nogen kommer til mig og ikke hader sin far og mor, hustru og børn, brødre og søstre, ja, sit eget liv, kan han ikke være min discipel".

Her forlanger han altomfattende loyalitet. alt må vi sætte ind og følge ham. Aslan havde sendt Digory til haven i det fjerne land for at hente en frugt, som skulle blive til værn for Narnia for mange år.

At der af samme frugt skulle komme et æble til liv for Digorys mor, vidste han ikke noget om nu, hans valg var, om han ville holde sit løfte til Aslan og dermed måske ofre sin mors liv, eller løbe fra sit løfte.

Begge valg indeholdt det element af usikkerhed, som det lille ord "måske" udtrykker. Det, som var sikkert, var, at ved at følge Heksen svigtede han sit løfte til Aslan og lod sin loyalitet gå over til heksen.

Hans endelige svar til heksen: "Årh, klap i", er måske uhøfligt, men slet ikke så tosset. Luther taklede Djævelen på lignende måde. Nemlig med spot. Luther

"Himlen" er gennem mødet med eventyret blevet mere virkeligt for Digory som et sted, som findes, og som man kan længes efter og have som sit håb i livet og sit mål med livet.

havde iagttaget, at Djævelen ikke brød sig om at blive hånet.

Jeg tror ikke, vi kan kalde Digory en helt, men han har vundet vores respekt. Desuden vidste Digory efter at have tænkt sig om, at:

"Mor ville ikke selv bryde sig om det. Hun er meget striks, hvad den slags angår - at holde løfter - og lade være med at stjæle. Hvis hun var her, ville hun uden tøven sige, at jeg ikke skulle gøre det."

Det er en god ballast for Digory. Moderen havde selv noget, som var mere helligt end hendes eget liv. Dette noget havde hun givet videre til sønnen.

En loyal ven

Digory er også loyal over for dem, han er sammen med. Polly har vist den diskretion ikke at blande sig i samtalen, fordi "det ikke var hendes mor, som lå for døden".

Heksen forregnede sig, da hun troede, at hun kunne sætte trumf på ved at foreslå Digory, at han nemt kunne lyve sig fra sit løftebrud ved at prisgive Polly. Til alt held for ham er det ikke alt, hun ved, og til alt helt for os, er det ikke alt Djævelen ved og kender til.

Digory havde vundet over sig selv. Alligevel "var han meget ked af det og kom stadig nu og da til at tvivle på, om han nu også havde gjort det rigtige; men hver gang han huskede de blanke tårer i Aslans øjne, forsvandt tvivlen".

Det er disse tårer, som åbner vejen frem, det er disse tårer, som bærer håbet.

Kampen om

Værdier

Af Carsten Thomsen

Det er i øjeblikket svært at åbne en avis uden at støde på ordet værdikamp eller værdi-debat, og ordet værdier hæftes på stort set alt, der handler om etik og moral. Familieværdier, moralske værdier, kristne værdier, traditionelle værdier osv.

Den nuværende værdikamp handler jo mest om regeringens opgør med kulturradikalismen, om statsligt formynderi og om at få eleverne til at terpe lidt mere dansk, matematik og historie og om noget-for-noget-filosofien.

Det er ikke den debat, som denne artikel primært handler om, men mere om det værdiladede ord værdi.

At der nu diskuteres værdier er på en måde positivt - det giver da også en mulighed for at diskutere kristne værdier i et åbent forum, men vi må være opmærksomme på, hvordan ordet bruges, hvordan det opfattes, og hvilke implikationer, det har.

Vi kan høre folk sige, at "værdierne

har skiftet", eller at "dette er mine personlige værdier" - talemåder, som indikerer, at den enkelte frit vælger på hylderne og smider deres eget værdisæt i indkøbsposen. Vi shopper efter vores egne "værdier".

Hvis en person i medierne fremhæver de "kristne værdier" eller den "kristne kulturarv" vil han nok mene, at han også talte om nogle værdier, der ikke ændrede sig fra generation til generation.

Han ville bruge ordet om noget, der rent objektivt i selve sin natur er sandt og gældende for alle mennesker til alle tider, uanset hvad folks personlige holdning er.

Snakker man om troskab i ægteskabet eller respekten for det ufødte foster, så risikerer man at få smidt tilbage i hovedet, at "det er dine værdier, men jeg har mine egne".

For en anden er det nemlig en værdi at have forhold til flere elskere på samme tid. Nogle siger, at abort er forkert, men i samme åndedrag forkynnder de, at abort kan være helt ok for andre.

Værdier vurderes af det moderne menneske næsten udelukkende som noget subjektivt.

Der tales ikke længere om objektiv sandhed men om subjektive meninger, værdier og valg, som blot er en individuel bedømmelse, der ikke har nogen binding på andre end den enkelte selv.

Evangeliet i smeltediglen

Den kristne kirkes evne til at kommunikere evangeliets sandhed og universelle appel har lidt umådelig meget skade under denne relativering og individualisering.

De fleste betragter en kristens overbevisning og tro i mere eller mindre grad som en eller anden pudsig indskydelse eller en tilfældig indre fornemmelse - måske har vedkommende fået et syn og det er da rart for ham eller hende og helt i orden, hvis det giver bedre livskvalitet.

Men troen på Jesus Kristus, som den korsfæstede og opstandne Herre er ikke en personlig præference i stil med folks hang til barokmusik, yoga eller stærk ost.

Evangeliet er universelt og eviggyldigt - et budskab, som de kristne op gennem historien trofast har givet videre og sat deres tillid til og givet deres liv for, den

forvandlende og livgivende sandhed, som rækker ind i evigheden.

Bibelen siger...

Den kristne forfatter Harry Blamires fortæller et sted, at han ofte er blevet spurgt om sin mening eller holdning til dette eller hint religiøse eller moralske emne. Nogle gange har han da valgt at indlede: "Hør her, det betyder ikke så meget, hvad jeg tænker eller hvad min mening er" og så fortsætter han "Men jeg kan fortælle jer, hvad den kristne tro er"...eller "Kirken lærer dette og dette"...eller "Bibelen fortæller sådan og sådan."

Det vi i dag må kæmpe med midt i al snakken om værdier er ideen om, at den kristne tro og de kristne læresætninger er private "ejendele", som vi individuelt har erhvervet os.

Måske er der også mange kristne i dag, som har mistet blikket for evangeliets universelle kald til mennesker om at omvende sig.

De oplever mere troen som en privat overbevisning, der måske endda er hævet over den apostolske overlevering og Skriftens grundlæggende læresætninger.

Værdi-fri fakta

Årsagen er til dels, at det vestlige moderne samfund inden for ret vide grænser efterlader borgerne med et råderum til selv at definere de etiske retningslinier, der bør styre ens private liv. Familien, kirken, staten eller andre "institutioner" blander sig ikke heri, eller har i hvert fald ikke meget at sige.

At der i vores traditionelt kristne samfund nu også lever et stigende antal muslimer, buddhister og hinduer ses blot som en del af en stor mosaik af forskellige værdier.

Der er ikke noget udtalt ønske om ortodoksi i traditionel forstand. Danskerne er så at sige alle kætttere, da vi selv beslutter os for, hvad vi vil tro på eller rettere ikke vil tro på.

Alligevel er vi på andre områder af livet omgivet af benhårde "fakta", som antages som universelt sande, hvis de er blevet "bevist".

Videnskabelige teorier indenfor områder som psykologi, medicin og fysik bliver testet, afprøvet, sammenlignet og

man konkluderer, hvad der er falsk og sandt. Her overlader man ikke modstridende fakta til en laissez-faire holdning og hylder dem i pluralismens navn. Lærebøgerne er fyldt med "fakta", som går for at være objektive og sandfærdige. De er værdi-fri.

Lesslie Newbigin forklarer denne forskel i bogen Foolishness to the Greeks - The Gospel and Western Society:

"Adskillelsen mellem værdier og fakta er reflekteret i adskillelsen mellem det private og det offentlige liv, som er kendetegnende for vor kultur. Efter oplysningstiden har kristendommen trukket sig tilbage til privatlivets sfære....Her kan vi stadig forsvare visse værdier, og kristendommen kan nyde en vis udbredelse. Men det storslåede og vindende krav fra Jesus Kristus om, at han alene er Herre over hele verden, det lys som alene viser virkeligheden, som den virkelig er, det liv, som alene består for evigt, dette krav er effektivt blevet stilnet. Det bevares i vor kultur kun som en af mange religiøse oplevelser".

Svaret er ikke at banke folk til omvendelse, at vende tilbage til en middelalderlig syntese mellem kirke og stat uden trosfrihed og ytringsfrihed.

Evangeliet og Gudsrigets krav over nationernes og den enkeltes liv skal ikke nedfældes i en sharia, som kontrollerer ethvert aspekt af livet.

På den anden side skal kirken heller ikke lade sig nøje med at fremstille kristendommen udelukkende som noget en flok mennesker helt privat tror, eller hvad en gruppe er blevet overbevist om

Der er ikke noget udtalt ønske om ortodoksi i traditionel forstand. Danskerne er så at sige alle kætttere, da vi selv beslutter os for, hvad vi vil tro på eller rettere ikke vil tro på.

bag lukkede skodder.

Evangeliet er værdifulde nyheder, og her er det nok ikke så vigtigt, hvad jeg tænker eller mener, men vi kan forkynde for verden, at det er Guds kraft til frelse for enhver som tror. Og det er et faktum.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ct1@image.dk, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk, Karl-Jørgen Helmich, Toftemosevej 60, 2650 Hvidovre, tlf: 36 77 44 82. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 100 kr.